

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Deres ref.

Vår ref.
2020012/4.8

Dato
27.11.2020

Handlingsplanen for bærekraftsarbeidet i Norge – innspill fra Miljømerking Norge

Vi takker for muligheten til å gi innspill til handlingsplanen for bærekraftsarbeidet i Norge.

Det er viktig å ha gode mål for bærekraftsarbeidet, men vi trenger også verktøy for å nå måla, og det er her miljømerking kommer inn. Resultatene av bærekraftsarbeidet bør dessuten kunne måles, og framgangen i miljømerking er et godt verktøy for det.

Svanemerket er det offisielle miljømerket i Norden. Miljømerking Norge forvalter både det og EUs miljømerke EU Ecolabel i Norge. Svanemerket er et av verktøyene som myndighetene har for å nå bærekraftsmål 12, som er «Ansvarlig forbruk og produksjon». Det mener vi bør få en plass i handlingsplanen.

Gjennom Svanemerkets krav får produsenter en oppskrift på produksjon som belaster miljøet mindre. Samtidig gir merket forbrukere og innkjøpere informasjon om at de her kan velge et mer miljøvennlig produkt. Dette er informasjon som kan verifiseres da Svanemerket er et såkalt type 1 miljømerke, som følger ISO-standard 14024. Det betyr blant annet at det er en uavhengig tredjepartssertifisering. Vi stiller dessuten absolutte og helhetlige krav, som er åpent tilgjengelige, og vurderer miljøpåvirkningen gjennom hele livssyklusen til produkter og tjenester. Dermed er vi også et verktøy for sirkulær økonomi.

Svanemerket bidrar til å nå de fleste delmål under bærekraftsmål 12. Blant annet stiller vi krav til økt bruk av fornybare råvarer og effektiv utnytting av råvarer, energi og vann. Det bidrar til bærekraftig forvaltning og effektiv bruk av naturressurser. Svanemerket har strenge krav til kjemikalier og er dermed et godt virkemiddel for å fjerne ut miljø- og helsefarlige stoffer i produkter og produksjonsprosesser. Slik er vi med på å hindre at både de som bruker, og de som lager produktene, utsettes for skadelige kjemikalier – og at luft, vann og jord forurenses. Vi arbeider for at det skal bli mindre avfall ved å fremme kvalitet, gjenbruk og resirkulering av materialer.

Svanemerket er et godt verktøy for å sikre bærekraftige, offentlige anskaffelser. EUs anskaffelsesdirektiv, som er tatt inn i paragraf 15-3 i forskrift om offentlige anskaffelser, har gjort at offentlige innkjøpere nå kan stille krav om miljømerker. Det gjør at innkjøperne mer effektivt kan utarbeide og evaluere tilbud med miljøkrav og i tillegg være sikret produkter med en tredjepartsgaranti for miljøprestasjon. Over halvparten av produktene som er sertifisert med Svanemerket per 2020, er produkter for det profesjonelle markedet (bildet er trolig det samme for EU Ecolabel), og mange store innkjøpere benytter allerede merkeordningene som et verktøy.¹ UNEPs fremste rådgiver for grønne offentlige innkjøp anbefaler Norge å utnytte merkeordninger enda bedre,² og den danske staten foreslår i en ny strategi, som er til godkjenning i Folketinget, å benytte miljømerking som det viktigste verktøyet i offentlige innkjøp.³

Det er også viktig med det internasjonale perspektivet. Miljømerkete produkter som kommer på det norske markedet, men som er produsert utenfor Norge/Norden, må også oppfylle våre strenge krav. På den måten gjør Svanemerket at produsenter i andre land også bidrar til å oppfylle bærekraftsmåla. Svanemerkete produkter innenfor 65 bransjer og mer enn 400 produkttyper produseres i dag i over 45 land verden rundt. Vi samarbeider dessuten med tilsvarende miljømerker over hele verden gjennom Global Ecolabelling Network (GEN), som har 35 medlemmer. Mer enn tretti års virksomhet har gitt oss erfaring og kunnskap som er verdifull også for eksport til utviklingsland.

En utfordring for Svanemerket som et godt verktøy for bærekraftig produksjon og forbruk, er at det stadig blir flere ulike merkeordninger, som ikke alle er like seriøse, men som har langt romsligere budsjetter. Det har konsekvenser for kjennskapen til de offisielle og helhetlige merkeordningene. Svanemerket trenger mer ressurser både for å kunne utvikle kriterier på flere områder, og for å kunne stille enda flere krav som støtter opp om sirkulær økonomi. Vi trenger også mer ressurser for å kommunisere og opprettholde den kjennskapen som merket har i befolkningen, der 92 prosent kjenner til Svanemerket i dag. Det ville dessuten vært gunstig med støtteordninger som gjør at flere bedrifter har råd til søknadsprosessen for å få miljømerket produktene sine.

Generelt mener vi handlingsplanen må ha mest mulig konkrete tiltak, og mål som det går an å etterprøve om nås, blant annet ved å bruke indikatorer. Vi foreslår tre nasjonale indikatorer som involverer miljømerker:

¹ Se for eksempel <https://www.svanemerket.no/innkjop/innkjopernetter/deltagere/>

² <https://www.anbud365.no/regelverk/etterlyser-mer-offensiv-bruk-av-merkeordninger-i-offentlige-anskaffelser/>

³ https://fm.dk/media/18268/groenne-indkoeb-for-en-groen-fremtid-strategi-for-groenne-offentlige-indkoeb_web.pdf

- Antall produkter med det offisielle miljømerket Svanemerket på det norske markedet (under delmål 12.1 om handlingsprogrammer for bærekraftig forbruk og produksjon). Antallet per november 2020 er 21 000.⁴
- Antall anbud der miljømerking med Svanemerket, EU Ecolabel eller tilsvarende merker er benyttet som krav på det norske markedet (under delmål 12.7 om bærekraftige ordninger for offentlige anskaffelser). Dette kan kartlegges gjennom søkefunksjonene på anbudsdatabasene Doffin.no og Mercell.com.
- Antall bærekraftsertifiserte bygg og renoveringer i Norge (under delmål 11.3 om bærekraftig byutvikling). Dette er svært enkelt å skaffe en oversikt over hos sertifiseringsordningene.⁵

Tiltak for å nå ett av bærekraftsmåla vil også ha betydning for de andre. Derfor er det viktig å se alle måla i sammenheng og se på hvordan verden kan nå dem innenfor naturens tålegrenser. Man må unngå å komme med løsninger på ett område som skaper nye problemer på andre områder. Svanemerket har et slikt helhetsperspektiv, og bidrar dermed til å nå mange av de andre bærekraftsmåla i tillegg til mål 12.⁶

Vi gir både produsenter og importører så vel som forbrukere og innkjøpere i offentlige og private virksomheter mulighet til å ta gode miljøvalg. Det vil si valg som bidrar til mer bærekraftig ressursbruk, bevaring av biologisk mangfold, redusert klimabelastning og et giftfritt samfunn.

Hilsen

Jarle Skæidsvoll
administrerende direktør

Audrun Utskarpen
senior miljørådgiver

⁴ Dette tallet er hentet fra Miljømerkings hjemmeside <https://www.svanemerket.no/produkter/> og oppdateres daglig. Tonerkassetter er ikke medregnet i de 21 000 produktene.

⁵ Antallet kan i Miljømerkings tilfelle ses på lenken

<https://www.svanemerket.no/produkter/producttype/?m1=105&m2=136>, som oppdateres daglig

⁶ Les mer om Svanemerket og FNs bærekraftsmål her:

https://www.svanemerket.no/PageFiles/19484/FN%20b%20a6rekraft_NO2.pdf